

KRZYSZTOF GŁADKOWSKI*

OSKAR GOTTLIEB BLARR I JEGO KULTUROWY WKŁAD W POJEDNANIE POLSKO-NIEMIECKIE¹

WPROWADZENIE

Profesor Robert Schumann Musikhochschule w Düsseldorfie, Oskar Gottlieb Blarr – kompozytor, organista, kantor, dyrygent, dziś liczący 82 lata, jest w Polsce mało znany. Jego związki z Polską dzięki zainteresowaniom muzycznym rozwinęły się i przyniosły wiele różnorodnych dokonań i inicjatyw, które nie powinny pozostać przemilczanymi. Zachęca do tego 25. rocznica podpisania *Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej*

* DR HAB., PROF. NADZW. GŁADKOWSKI KRZYSZTOF – pracownik naukowy w Zakładzie Polityki Społecznej, Narodowościowej i Wyznaniowej, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie; e-mail: krzysztof.gladkowski@uwm.edu.pl

¹ Profesor Oskar Gottlieb Blarr otrzymał tytuł *doctora honoris causa* Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, promotorem w postępowaniu o nadanie tytułu był autor niniejszego artykułu. Uroczystość odbyła się 14 października 2016 roku w Filharmonii Warmińsko-Mazurskiej im. Feliksa Nowowiejskiego w Olsztynie, w tym samym dniu tytuł *doctora honoris causa* Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego otrzymał prof. Krzysztof Penderecki, który był jednym recenzentów dorobku prof. O.G. Blarra w postępowaniu o nadanie tytułu *doctora honoris causa*. W Uchwale nr 938 Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 24 czerwca 2016 roku w sprawie nadania tytułu *doctora honoris causa* prof. Oskarowi Gottliebowi Blarrowi w § 1 czytamy: „Na podstawie § 4 ust. 5 Statutu Uniwersytetu Senat nadaje tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie Prof. Oskarowi Gottliebowi Blarrowi

- za działalność na rzecz ratowania dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza zabytków muzycznych Warmii i Mazur,

- za upowszechnianie muzycznego dorobku Feliksa Nowowiejskiego, twórczość kompozytorską i muzyczne wykonawstwo,

- za organizację życia muzycznego i misyjną aktywność na polu zbliżenia i porozumienia dwóch narodów – niemieckiego i polskiego; w ogłoszonym przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej »Roku Feliksa Nowowiejskiego« oraz roku Dwudziestego Piątego Jubileuszu podpisania Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy (17 czerwca 1991 roku), jako »ambasadorowi« wzmocnienia misji tego dokumentu”.

współpracy². Związek Profesora z ziemią rodzinną – dawnymi Prusami Wschodnimi i dzisiejszą Warmią i Mazurami, oraz z polskimi muzykami i polską kulturą, wyrażony w licznych formach jego działalności artystycznej, inspirowanej także postaciami z polskiej historii, zwłaszcza tymi, które doświadczyły potworności ostatniej wojny, pozwala dostrzec jego otwarty stosunek do osiągnięć artystycznych w Polsce.

Blarr urodził się w Sędlawkach (niem. Sandlack) pod Bartoszycami. Edukację muzyczną rozpoczął w 1947 roku w klasie fortepianu, organów, skrzypiec i dźwięku. W latach 1952–1960 studiował w Musikhochschule w Hanoverze, gdzie otrzymał dyplom w zakresie muzyki kościelnej. W latach 1961–1999 był organistą i kantorem w Neanderkirche w Düsseldorfie, gdzie założył też chór. Nieprzerwanie rozwijał swoje zainteresowania, w trakcie studiów dyrygentury u Deana Dixona i Herberta von Karajana w Salzburgu, kompozycji u Bernarda Aloisa Zimmermanna w Köln i Krzysztofa Pendereckiego w Folkwang-Hochschule für Musik w Essen, a także w Instytucie Roberta Schumanna w Düsseldorfie w klasie Milko Kelemena i Günthera Beckera. W latach 1968, 1972, 1978 był dyrygentem podczas Festiwalu Messiaena w Düsseldorfie³ (Düsseldorfer Messiaen-Fest), a w 1971 roku podczas festiwalu Strawińskiego (Düsseldorfer Strawinsky-Fest). W roku akademickim 1981/1982 zrealizował pobyt studyjny w Jerozolimie.

W 1984 roku O.G. Blarr objął stanowisko docenta w Robert Schumann-Hochschule w Düsseldorfie, a w roku 1990 został mianowany profesorem tej uczelni.

Blarr koncertował m.in. w Belgii, Francji, Włoszech, Izraelu, Islandii, Japonii i oczywiście w Polsce. Organizował festiwale (*Letnie koncerty organowe, Orgelpunkt Europa, 3 mal neu* – „Nowa Muzyka w Düsseldorfie”⁴) oraz wiele muzycznych przedsięwzięć; jest popularyzatorem muzyki Feliksa Nowowiejskiego oraz innych polskich kompozytorów w Niemczech. Wielokrotnie zapraszał polskich organistów

² Oskar Gottlieb Blarr w grudniu 2011 roku był gościem Jubileuszowej Międzynarodowej Konferencji poświęconej 20. rocznicy podpisania *Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy*. Zob. K. Gładkowski, *Wprowadzenie*, w: *Problem stosunków polsko-niemieckich po traktacie z 1991 roku*, red. K. Gładkowski, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Olsztyn 2014, s. 10–11. W tej publikacji, będącej IV tomem serii „Studia Politologiczne”, wydawanej INP UWM, zamieszczono artykuł O.G. Blarra pt. *Droga z Prus Wschodnich na Warmię i Mazury. Osobiste spostrzeżenia na temat polskiej i niemieckiej kultury* (s. 139–153). Biograficzne dane zawarte w tym artykule wykorzystano do opracowania niniejszego tekstu.

³ W roku 1968 O.G. Blarr z Almut Rößler kierował pierwszym Festiwalem Messiaena w Düsseldorfie. Ten festiwal rozpoczął też współpracę Blarra z Messiaenem. W 1972 roku również z Almut Rößler kierował Blarr drugim Festiwalem Messiaena. (V. Benitez, *Olivier Messiaen. A Research and Information Guide*, Routledge Music. Bibliographies. New York, London 2007, s. 69; S. Bruhn, *Messiaen's Interpretations of Holiness and Trinity. Echoes of Medieval Theology in the Oratorio, Organ Meditations, and Opera*, Pendragon Press, Hillsdale, NY 2008, s. 97).

⁴ O.G. Blarr, *3 mal neu. Chronik über vierzig Jahre Neue Musik im Hinterhof 1972–2011. Neanderkirche Düsseldorf Bolkerstraße*, Düsseldorf 2014.

na koncerty do Düsseldorfu (m.in. Andrzeja Chorościńskiego, Joachima Grubicha, Juliana Gembalskiego).

ŹRÓDŁA FASCYNACJI MUZYCZNYCH

W swoich wspomnieniach z okresu życia w Bartoszycach (1937–1945) Blarr, mówiąc o fascynacjach muzycznych, wymienia swoją – jak pisze – mazursko-pruską babcię, Marię Muschal, od której uczył się śpiewać ewangeliczne pieśni kościelne, oraz gotycki, ceglany kościół, zbudowany w 1380 roku, gdzie podziwiał najpiękniejsze barokowe organy Prus Wschodnich. Pisze: „[...] tu zaczyna się moja miłość do organów, która towarzyszy mi przez całe życie”⁵. Muzyka wykonywana przez orkiestrę wojskową, którą słyszał codziennie na ulicach Bartoszcyc, była źródłem fascynacji orkiestrą, dyrygenturą i perkusją. Z miejscem jego urodzenia i wzrastania wiążą się też wielkie postaci, które inspirowały i inspirują po dziś dzień twórczość Oskara Gottlieba Blarra. Inspiracją są dla niego m.in. Jezus z Nazaretu, Immanuel Kant czy Mikołaj Kopernik. Pierwszej z postaci poświęcił np. oratoria: *Jesus-Passion* (1985), *Jesus-Geburt. Weihnachtsoratorium* (1988/1991), *Oster-Oratorium* (1996), *Die Himmelfahrt* (2010). Kantowi utwór na organy „*Zum ewigen Frieden*” in honorem Emmanuel Kant (2004), zaś Kopernikowi – *Symfonia Nr 4: In honorem Nicolaus Copernicus „De Revolutionibus orbium caelestium” für großes Orchester, Gemischten Chor, Kinderchor und zwei Solisten* (światowa prapremiera odbyła się 7 października 2011 roku w Tonhalle Düsseldorf, orkiestrą dyrygował Łukasz Borowicz, wykorzystano też fragmenty utworu Erwina Kruka)⁶.

Oskar Gottlieb Blarr w swoich utworach nawiązuje często do problematyki żydowskiej, odwołuje się przy tym m.in. do okresu wzrastania w środowisku kultury żydowskiej w Bartoszycach. Motyw wypędzonych Żydów oraz więźniów wojennych pojawia się w utworach ku czci Maksymiliana Kolbe (*Cantata I In te Domine speravi* – 1981), Janusza Korczaka (*Symfonia Janusz Korczak en karem concerto* – 1985) i młodego Waleriana Wróbla (utwór kameralny na flet, gitarę i kontrabas, pod tytułem: *Tęsknota Waleriana Wróbla*)⁷,

⁵ Blarr, *Droga z Prus Wschodnich*, s. 139.

⁶ W przeddzień prapremiery *Sinfonie Nr IV „De revolutionibus”*, 6 października 2011 roku w Gerhart-Hauptmann-Haus (w sali Eichendorffa) w Düsseldorfie, odbyło się spotkanie poświęcone dziełu Oskara Gottlieba Blarra, w którym wzięli udział zaproszeni goście z Olsztyna dyrektor Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, Janusz Cyganski i dr Jerzy Sikorski – historyk, odkrywca szczątków Kopernika. Erwin Kruk otrzymał tytuł *doctora honoris causa* Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, uroczystość odbyła się 1 czerwca 2016 roku.

⁷ O.G. Blarr pisze: „Miał on 16 lat, kiedy został wywieziony do tak zwanej Rzeszy Niemieckiej, jako pracownik przymusowy. Wielokrotnie udawało mu się uciec. Jego motywem ucieczki była

oraz w późniejszej przyjaźni, którą nawiązał z wielkim, francuskim kompozytorem Olivierem Messiaen⁸.

Inspiracje do prac kompozytorskich znajdował Blarr również na zamku w Olsztynie, ciszy nad mazurskimi jeziorami, w odludnych leśniczówkach, w Pasymiu, gdzie często koncertował, w Europejskim Centrum Muzyki K. Pendereckiego w Lusławicach, w Domu Pracy Twórczej I. Paderewskiego w Kąsnej Dolnej. Regionalne nawiązania Oskara G. Blarra to utwory do opowiadań Erwina Kruka. Kompozycje te Blarr tworzył w związku z jego podróżą na Mazury w 1998 roku. Kompozytora inspirowały też listy Theophilakta Symokatty tłumaczone przez M. Kopernika oraz poezja Zbigniewa Herberta.

Oskar Gottlieb Blarr jest przekonany, że przede wszystkim dzięki sztuce – artytom możliwe było naprawienie relacji między Polską i Niemcami. To właśnie moc sztuki działała skutecznie, zanim uwidoczniły się wyniki politycznych negocjacji. Blarr przypisuje muzyce znaczenie, które – jego zdaniem – nie jest wystarczająco dostrzegane, jako środek międzynarodowego porozumienia sam przez się. Niemiecki Kompozytor podaje jako przykład rok 1960 i „Dni Muzyki Współczesnej w Donaueschingen”, gdzie wielką niespodzianką był dziewięciominutowy utwór *Anaklasis* na skrzypce i perkusję, którego kompozytorem był zupełnie nieznany – Krzysztof Penderecki (miał wtedy 27 lat). Później Südwestfunk oraz Westdeutscher Rundfunk zwracają uwagę na talent Pendereckiego i zlecają mu wielkie zadania kompozytorskie, z których *Pasja według św. Łukasza* staje się jednym z największych

tęsknota za domem. Po wojnie w Niemczech jego los został zbadany, a na podstawie istniejących materiałów stworzono bardzo dobry film o jego życiu. 25 sierpnia 1942 roku został skazany w Bremie za sabotaż, jako osoba dorosła, chociaż w gruncie rzeczy obejmowało go prawo nieletnich. Faszyci zamordowali go. List pożegnalny skierowany do jego rodziców w małej miejscowości Fałków został przekazany przez księdza, który mu towarzyszył podczas ostatnich dni jego życia. Jest to dokument krótki, aczkolwiek wstrząsający, który świadczy o prostej pobożności, o miłości, którą darzył rodziców, ale też swoją polską ojczyznę. Ten list jest na końcu mojego utworu odczytywany symultanicznie przez muzyków” (O.G. Blarr, *Droga z Prus Wschodnich*, s. 149). Film fabularny pt. *Das Heimweh des Walerjan Wróbel* („Tęsknota Waleriana Wróbla”), do którego scenariusz napisał i reżyserował Rolf Schübel, zdobył w roku 1991 nagrodę na holenderskim Festiwalu Filmów Młodzieżowych „Cinekid” i został nominowany do Niemieckiej Nagrody Filmowej. Był on ponadto prezentowany na pokazach specjalnych w ramach 16. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni w roku 1991.

⁸ Olivier Messiaen (1908–1992) kompozytor francuski. W wieku 11 lat wstąpił do paryskiego konserwatorium, gdzie uczyli go znani francuscy kompozytorzy – Paul Dukas, Charles-Marie Widor i Marcel Dupré. W 1931 roku został mianowany organistą paryskiego kościoła La Trinité i funkcję tę sprawował do śmierci. W roku 1940 został uwięziony w stalagu (był w obozie pracy w Görlitz), a po zwolnieniu w 1941 roku objął stanowisko profesora harmonii (dopiero w 1966 roku został profesorem kompozycji) w paryskim konserwatorium. Był niezwykle charyzmatycznym pedagogiem, a do grona jego uczniów należeli wybitni twórcy, którzy – podobnie jak on sam – uformowali oblicze dwudziestowiecznej muzyki, prowadząc ją we wcześniej nieznanymi kierunkami: Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Iannis Xenakis. Por. J. Stankiewicz, *Olivier Messiaen. Człowiek i artysta w Stalagu VIII A w Görlitz. Przewodnik biograficzny na otwarcie Europejskiego Centrum Edukacyjno-Kulturalnego Zgorzelec-Görlitz Meetingpoint Music Maessiaen, Zgorzelec-Kraków 2014.*

szych dzieł Pendereckiego i obiega cały świat. Dokonania Pendereckiego zrodziły u Blarra zainteresowanie nie tylko polską muzyką, lecz i polską sztuką współczesną. Blarr wspomina także innych kompozytorów polskiej awangardy, których dokonania upowszechniał WDR: Witolda Lutosławskiego, Kazimierza Serockiego, Krzysztofa Meyera, Włodzimierza Kotońskiego, oraz dyrygentów: Witolda Rowickiego, Jana Krenza oraz Henryka Czyża.

Krzysztof Penderecki w 1967 roku został profesorem w Folkwang-Hochschule w Essen. Gdy Blarr dowiedział się o tym fakcie, natychmiast zgłosił się do klasy kompozycji Pendereckiego, a kiedy Fundacja Forda ściągnęła tego ostatniego do Berlina, Blarr podążył za nim i pobierał od niego prywatne lekcje. Wspomina te lekcje i spotkania z Penderckim, jako lekcje polskiej literatury i kultury życia codziennego.

Zbliżenie z Pendereckim spowodowało, że stara ojczyzna Blarra – Prusy Wschodnie stały się dla niego ponownie ważne. Początki spotkań z Polską współczesną i ziemią rodzinną sięgają roku 1970, gdy Blarr przybywa do Warszawy. Podczas „Warszawskiej Jesieni” wystąpił jako organista wraz Kolońską Orkiestrą Symfoniczną, którą dyrygował Witold Rowicki. Wtedy też udał się do Bartoszyce, do kościoła pod wezwaniem św. Jana Ewangelisty i Matki Boskiej Częstochowskiej, poszukując resztek barokowych organów, zniszczonych w czasie ostrzału artylerii w 1945 roku. W tym właśnie kościele przyszedł Organista i Kompozytor został ochrzczony w 1934 roku. Bartoszyce odwiedza Blarr ponownie w 1995 roku i w tymże kościele prowadzi swój koncert *Towarzystwo Bluszczowego Szalasu (Kürbishütte⁹)*. Program wykonał kwintet Rheinische Bach Kollegium w ramach wymiany kulturalnej między Fundacją Gerharda Hauptmanna z Düsseldorfu z jej energicznym dyrektorem, doktorem Walterem Engelem, a stroną polską, którą reprezentowało Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie z równie aktywnym dyrektorem Januszem Cygańskim. Po Bartoszycach koncerty dawano również w salach kopernikowskich, na zamku w Olsztynie, w złotej kaplicy na zamku w Lidzbarku Warmińskim, w pałacu Dohnów w Morągu oraz w salach wystawowych Galerii „Zamek” w Reszlu. Na koncertach nie grano wyłącznie utworów niemieckich i polskich kompozytorów, ale zaprezentowano też literaturę – teksty Ernsta Wiecherta, Johanna Bobrowskiego, Adama Mickiewicza oraz Erwina Kruka z Olsztyna. Erwina Kruka Blarr spotkał po raz pierwszy w Polsko-Niemieckim Centrum Młodzieży w Olsztynie. W latach późniejszych skomponował muzykę do wielu jego tekstów. Wspomniany program *Towarzystwo Bluszczowego Szalasu na Kólkach* Blarr prezentował pięciokrotnie, a w jego realizacji w Polsce uczestniczył wybitny berliński kwartet saksofonowy oraz młoda niemiecka skrzypaczka, Lisa Domnisz, polski aktor Tadeusz Madeja, który czytał wiersze Erwina Kruka. Na temat tych programów Blarr pisze:

⁹ „Die Kurbishutte” nazwa powstałego w okresie wojny trzydziestoletniej w Królewcu kręgu przyjaciół sztuki wokół poety Simona Dacha i muzyka Heinricha Albrechta.

Te programy zatytułowaliśmy jako *Nowa chatka z dyni* [*Nowe Towarzystwo Bluszczowego Szalasu* – K.G.]. Nazwa wzięła się od Królewieckiego Towarzystwa Poetów, które spotykało się u królewieckiego poety Simona Dacha w czasie wojny trzydziestoletniej. Ten krąg przyjaciół, który zjednoczył muzyków, poetów oraz artystów plastyków odniósł wielki sukces. Jego interdyscyplinarną koncepcję przyjęliśmy i my, biorąc ze sobą w podróż artystę Gerharda Böttchera. Gerhard Böttcher malował i rysował obrazy przy muzyce koncertu, a później rozdał je obecnym na sali dzieciom. To były wspaniałe przeżycia¹⁰.

Wspomina np. koncert w Lidzbarku Warmińskim, na który przybyła na młodzież szkolna. Każdy uczeń miał w rękę różę, które wręczono klarneckićcie Hansowi Fischerowi. Koncert bowiem odbył się w Dniu Nauczyciela, a wykonana kompozycja Thomasa Blumenkampa była dedykowana polskiemu pedagogowi, Januszowi Korczakowi.

Szczególną wagę przywiązuje Blarr do organów. Znajdującym się w na Warmii i Mazurach organom, w tym wielu siedemnastowiecznym zabytkom, poświęcił on dużo czasu, własnej pracy i zaangażowania w pozyskanie środków na ich zabezpieczenie. Te zabytkowe obiekty znajdują się m.in. w Barczewie (mieście urodzenia Feliksa Nowowiejskiego), Pasymiu, Świętej Lipce, Węgorzewie, Pasłęku, Fromborku, Krośnie, Lidzbarku Warmińskim.

W 1984 roku Blarr nagrał album płytowy, na którym znalazła się muzyka grana na 10 różnych instrumentach znajdujących się w regionie warmińsko-mazurskim¹¹. Ponowione wydanie na płycie CD ukazało się w 2009 roku z okazji 75-leciaurodzin Kompozytora. W 1985 roku w kościele Mariackim w Gdańsku O.G. Blarr nagrał płytę z gdańskimi utworami, którą ponownie wydano w 1992 roku. Z kolei jesienią 1998 roku nagrał płytę CD w Pasymiu, żeby w ten sposób zapewnić opiekę nad historycznym prospektem organów przez firmę organomistrzowską „Zych”. Trzy kolejne płyty powstały w Węgorzewie, w Barczewie – mieście Nowowiejskiego – oraz w Lidzbarku Warmińskim. Te dwie ostatnie właśnie z tego względu, aby zwrócić uwagę na tragiczny stan oraz wartość historyczną zachowanych tam instrumentów.

Marzeniem Oskara G. Blarra jest, aby powstał wspólny polsko-niemiecki projekt mający na celu nie tylko uratowanie wartościowych historycznie i pięknych arty-

¹⁰ O.G. Blarr, *Drogą z Prus Wschodnich*, s. 143.

¹¹ Oskar Gottlieb Blarr Polskę odwiedza bardzo często. Nagrana w 1984 roku płyta Blarra pt. *Orgellandschaft Ostpreußen (Krajobraz organowy Prus Wschodnich)* powstała z nagrań na organach katedry we Fromborku, katedry św. Jakuba w Olszynie, klasztoru Jezuitów w Świętej Lipce, kościoła Mariackiego w Giętrwałdzie, kościoła katolickiego w Pieniężnie, kaplicy zamku w Lidzbarku Warmińskim, kościoła ewangelickiego w Giżycku, kościoła ewangelickiego w Morągu, kościoła ewangelickiego Sępopolu, kościoła ewangelickiego w Jelonkach. O.G. Blarr, *Orgellandschaft Ostpreußen. Oskar Gottlieb Blarr spielt an Orgel in Frauenburg, Heiligelinde, Allenstein, Heilsberg, Mohrunen, Dietrichswalde, Mehlsack, Schippenbeil, Hirschfeld und Lötzen*. Klapp-Bildhülle mit 8 seitiger illustrierter Einheftung. Deutsche Pressung. 12 Vinyl Langspiel Schallplatte Doppel-LP. Za tę płytę otrzymał nagrodę Niemieckiej Wytwórni Płytovej. Na płycie CD w 2009 roku ukazała się: O.G. Blarr, *Krajobraz organowy Warmii i Mazur*, Wydawnictwo MDG, nr katalogowy 319 0178-2.

stycznie liczanów Warmii i Mazur, stanowiących szczególne bogactwo tej ziemi, ale również tchnienie w nie nowego życia. Organy przestałyby być wyłącznie muzealnymi obiektami. W Polsce jest wielu wybitnych organistów, którzy zapraszani są przez O.G. Blarra do Düsseldorfu, m.in. Jan Grubich, Marek Kudlicki, Julian Gembalski, Andrzej Chorosiński czy gdańszczanin – Roman Perucki, którego Blarr poznał w Pasymiu.

W 1998 roku, pod koniec swojej pracy jako kantor, Oskar G. Blarr odbył cykl koncertów, przyjeżdżając na Warmię i Mazury na turnee z 100-osobowym chórem, który przez prawie 40 lat prowadził w kościele Joachima Neandra w Düsseldorfie. Gościł w następujących miejscach: katedra w Olsztynie, kościół farny w Bartoszycach, kościół ewangelicki w Pasymiu, kościół parafialny w Morągu. W Morągu – w mieście Herdera – odnalazł obraz Maksymiliana Kolbego przy ołtarzu. Było to w czasie, kiedy Kolbe został wyniesiony na ołtarze jako błogosławiony. We wspomnieniach Blarra szczególnie wzruszającym momentem było spotkanie z polskimi dziećmi, które wysłuchały koncertu z niewiarygodnym skupieniem, a odprowadzając chórzystów do autobusu, pożegnały, śpiewając *Sela, Sela*, które Blarr skomponował w ramach wesołego psalmu z udziałem widowni.

Za szczególne osiągnięcie swoich działań na rzecz pojednania ze sobą kultury polskiej i niemieckiej O.G. Blarr uważa zorganizowanie spotkania w 1999 roku i dyrygowanie oratorium „*Quo Vadis*” *Opus 30* Feliksa Nowowiejskiego. W tym koncercie wziął udział też prowadzony przez Blarra chór w Düsseldorfie, a także gwiazda, sopranistka – Aleksandra von der Weth, oraz zespół symfoniczny z Duisburga. Olsztyn reprezentował wówczas chór kameralny Collegium Musicum oraz chór młodzieżowy z Olsztyna, prowadzony przez dyrektora Janusza Wilińskiego. Poza tym w koncercie brali udział również niemiecki baryton, Waldemar With, oraz polski bas, Andrzej Saciuk, wieloletni członek Niemieckiej Opery nad Rhenem. Dzieło Nowowiejskiego z wielkim sukcesem zostało zaprezentowane pierwszy raz w Düsseldorfie. Wydarzenie było bardzo dobrze przygotowane, m.in. dzięki pomocy Instytutu Polskiego, którym kierował w tym czasie dr Kazimierz Wóycicki. Wygłoszony przez tego ostatniego wykład w Clubie Rotary Pempelfort w Düsseldorfie traktował o politycznej implikacji dzieła oraz przedsięwzięciu, jakim było wykonanie oratorium w Düsseldorfie, wzbudził on duże zainteresowanie. Wóycickiemu udało się zachęcić Muzeum Filmu w Düsseldorfie do zorganizowania seansu amerykańskiego filmu fabularnego *Quo vadis*. Wszystko to miało miejsce w ramach Düsseldorfskiego Festiwalu Kultury.

Wykonanie *Quo vadis* w Düsseldorfie odbyło się z licznym udziałem publiczności, organizatorzy po jego zakończeniu byli przekonani, że właśnie rozpoczęło się właściwe pojednanie polsko-niemieckie. Wydarzenie to sprawiło, że zaproszono Blarra do Warszawy do dyrygowania jego I Symfonii *Janusz Korczak*, w wykonaniu Warszawskiej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia. W tej symfonii są dwa instrumenty solo: harmonijka ustna oraz wiola d'Amore. Na harmonijce ustnej grał niemiecki wirtuoz Rene Giessen, na wioli d'Amore polski mistrz altówki,

profesor Artur Paciorkiewicz. Wspólny występ z tym ostatnim zalicza Blarr „do najjaśniejszych godzin mojej małej historii sukcesów”, ale wspomina te dni również z innego względu. Tydzień przed występem 18 maja 2003 roku zmarła żona Blarra. By wykonać swoje zadanie, musiał on ogromnie siebie zdyscyplinować. Niemiecki szef firmy Henkel w Warszawie, Tim Fries towarzyszył Blarrowi i zorganizował na jego prośbę wycieczkę do obozu koncentracyjnego w Treblince, gdzie jak wiadomo Janusz Korczak, Stefania Wilczyńska oraz 200 dzieci z domu dziecka straciło życie.

W lutym 2005 roku w Państwowej Filharmonii im. Feliksa Nowowiejskiego w Olsztynie, olsztyńska orkiestra zagrała skomponowaną w 2004 roku przez Blarra *III Symfonię*, ku czci Imanuela Kanta *Zum ewigen Frieden* („Na wieczny pokój”), dyrygentem był Janusz Powolny.

KOMPOZYCJE DEDYKOWANE POLAKOM

Pierwszy utwór ze zbioru dedykowanego Polakom powstał w 1970 roku. Kantata *In te Domine speravi* jest dedykowana polskiemu księdzu męczennikowi Maksymilianowi Kolbemu. Powstała z okazji podróży chóru, kierowanego przez Blarra, podczas której chór gościł w ewangelickich parafiach w południowej Polsce, m.in. w Wiśle, gdzie niedaleko od Oświęcimia-Auschwitz, a mianowicie w Katowicach wykonywani była wykonana. Wraz z chórem Blarr odwiedził wówczas piwnicę, w której został zamordowany Maksymilian Kolbe.

Symfonia *Janusz Korczak* po raz pierwszy prezentowana była w 1992 roku w Tonhalle w Düsseldorfie. Dyrygował izraelski dyrygent, David Schallon, który przez sześć lat był głównym dyrygentem Tonhalle w Düsseldorfie.

Utwór kameralny na flet, gitarę i kontrabas, pod tytułem *Tęsknota Waleriana Wróbla*, skomponował Blarr poruszony historią szesnastoletniego chłopca, kiedy został wywieziony Rzeszy Niemieckiej jako pracownik przymusowy. Chłopcu wielokrotnie udawało się uciec. Motywem jego ucieczek była tęsknota za domem. Po wojnie w Niemczech jego losy zostały zbadane, a na podstawie zachowanych materiałów powstał film o jego życiu. 25 sierpnia 1942 roku chłopiec został skazany w Bremie za sabotaż, sądzony jako osoba dorosła, chociaż w gruncie rzeczy obejmowało go prawo nieletnich. Faszyści zamordowali go. List pożegnalny skierowany do jego rodziców, pochodzących z małej miejscowości Fałków, został przekazany przez księdza, który mu towarzyszył podczas ostatnich dni jego życia. Jest to dokument krótki, aczkolwiek wstrząsający, który świadczy o prostej pobożności, o miłości, którą darzył rodziców, ale też swoją polską ojczyznę. Ten list jest na końcu utworu Blarra odczytywany symultanicznie przez muzyków. Członkami polsko-niemieckiego „Trio Voyage” byli: polski gitarzysta, Leszek Potasiński

z Warszawy oraz polski kontrabasista, Włodzimierz Gula, który także pochodzi z Warszawy i który przez Fundację Karajana trafił do Düsseldorfu i jest od ponad 20 lat basistą solo Düsseldorfskich Symfoniczków.

Najmłodsza kompozycja z tego zbioru pod tytułem *Play Lasso*¹² (na 4 flety i akordeon) dedykowana jest Wiktorii¹³ i Stanisławie Goryńskiej (polskiej artystce graficze, która wraz z matką za udział w Powstaniu Warszawskim została wywieziona do obozu w Ravensbrück) oraz Marii i Ludwikowi¹⁴ Goryńskim, którzy za organizację tajnych kompletów akademickich w Warszawie zginęli w czasie egzekucji ulicznej w Warszawie 24 listopada 1943 roku. Przygotowanie utworu poprzedziły trudne podróże do Muzeum Powstania Warszawskiego, do Obozu w Ravensbrück (gdzie pierwsze takty Blarr wpisał do wyłożonej tam książki pamiętkowej), do Muzeum na Pawiaku i Piwnicy na Szucha, do obozu DULAG 121 w Pruszkowie. Blarr odwiedził też Muzeum Żydów w Warszawie przy Skwerze Willego Brandta i ślady po murze Getta Żydowskiego, a także grób Jerzego Popiełuszki na Żoliborzu i Cmentarz Powstańczy na Powązkach. Według Ewy Guski

utwór dedykowany jest rodzinie Ewy Marii Magdaleny Guski, z której to losów zamordowanych 9 osób mimo usilnych poszukiwań nie dało się ustalić. Te trudne podróże odbyliśmy wspólnie w latach 2009–2012. Pamiętam jak w Ravensbrück siał deszcz. Szliśmy w milczeniu po żwirowych kamykach między pustymi polami, na których stały niegdyś obozowe baraki, każde z nas zatopione w swoich myślach. To, co jest zawsze najtrudniejsze – pojednanie i niewypowiedziane słowa – niech zładodzi i przemówi muzyka¹⁵.

W biografii Blarra szczególne miejsce zajmuje też wydarzenie związane ze dziedziną sztuki plastycznej. Pochodzący z Prus Wschodnich rzeźbiarz, profesor Anatol Herzfeld, uczeń profesora Josepha Beuysa przy Akademii Sztuk Pięknych w Düsseldorfie, nazywany w kręgu przyjaciół Anatolem, przygotował z inicjatywy dyrektora Janusza Cygańskiego z Olsztyna oraz dr. Waltera Engla z Düsseldorfu,

¹² Na motywie motetu Orlando di Lasso (1532–1594) *Ich ruf zu Dir mein Her rund Gott* i 129 psalmu z melodią Caspara Ulenberga (1549–1617).

¹³ Wiktorija Julia Jadwiga Goryńska, graficzka urodzona w 1902 roku. Do 1918 mieszkała w Wiedniu, gdzie kształciła się w Kunstgewerbschule, a potem w Warszawie i Berlinie. Studiowała w Szkole Sztuk Pięknych w Warszawie u T. Pruszkowskiego i W. Skoczylasa. Była członkinią Stowarzyszenia Artystów Grafików „Ryt” oraz Związku Polskich Artystów Grafików; wicemistrzyni Polski w szermierce. Zginęła w Ravensbrück w 1945 roku. (W. Borowy, *Wspomnienie o Wiktorii Goryńskiej*, „Tygodnik Powszechny” 1950, nr 21/22).

¹⁴ Ludwik Goryński, doktor psychologii, pracownik naukowy Uniwersytetu Warszawskiego. Wraz z doktorem Goryńskim zginęła jego żona dr Ewa Rybicka-Goryńska, także psycholog (wykładowca na tajnym Uniwersytecie Warszawskim, żołnierz AK), jego matka Maria Goryńska oraz jego teść Kazimierz Rybicki – inżynier rolnictwa (por. W. Bartoszewski, *Warszawski pierścień śmierci 1939–1944*. Warszawa 1970, s. 204, 208, 210).

¹⁵ Maria Inlander, *Dzienniki młodzieńcze Lwów-Wiedeń. 1901-1907*, oprac. E.M.M. Guski, I.N. Czapska, Volumina, Szczecin, s. 254–255, 276.

wystawę w Galerii „Zamek” w Reszlu i wybrał nadał jej prowokacyjny tytuł: *Niech Jezus Chrystus zrobi z nas przyjaciół*. Nie chodziło o kolegów ani znajomych, ani braci, tylko o przyjaciół. Z tej okazji Blarr skomponował fanfarę, która została również opublikowana w katalogu wystawy z 1994 roku.

Anatol posiada wielki teren wystawowy na Wyspie Muzealnej Hombroich, niedaleko Düsseldorfu. Poza Beuyssem, Immendorffem, Tadeuszem, Graubnerem, Herichem, Lupertzem, oraz Konradem Klapheckiem, należy do najbardziej znanych niemieckich artystów powojennych. I kiedy zwiedza się park jego rzeźb i odwiedza się go w jego przestrzennym drewnianym domu, to odnosi się wrażenie, że ten spacer odbywa się na Mazurach, że jest się właśnie na Mazurach. Dla mnie to miejsce to jeden wielki odpowiednik Mazur nad Rhenem. Wydaje się nie być przypadkiem, że kamienne figury Gustel i Bartel z Bartoszczyca zostały przez niego odtworzone. Anatol urodził się w Insterburgu (Wystruci), wychowywał się w Malborku, a jego największym marzeniem było zorganizowanie wystawy w Malborku¹⁶.

„Kolekcja Anatolów” Blarra obejmuje około 150 obiektów większych i mniejszych. Kompozytor zamierza je przekazać Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie.

W podróżach Kompozytora z programami *Towarzystwa Bluszczowego Szalasu* Ewa Maria Magdalena Guski, wieloletnia współpracowniczka Muzeum Warmii i Mazur, towarzyszyła mu jako tłumaczka. Dzięki jej mężowi, niemieckiemu architektowi, Adalbertowi Guskiemu, który pochodził z Braniewa i udokumentował zabytkową architekturę Warmii w kilku tysiącach zdjęć, Blarr nauczył się wiele o swojej starej ojczyźnie. Adalbert Guski zmarł w sierpniu 2003 roku. Krótko przed jego śmiercią zmarła również żona Blarra – Margaret, która pochodziła z zacnej rodziny leśniczych w Wałczu.

Blarr pisze w związku ze swoją podróżą do Królewca:

Kiedy zakończyłem wszystkie swoje obowiązki i urzędy w Düsseldorfie: w kościele, w wyższej uczelni i w związku artystów, a jako prezydent Clubu Rotary przez podróż do Kalinigradu, gdzie w roku Immanuela Kanta – 2004, odwiedzałem jego grób, pomyślałem, że bardzo chętnie sam poddałbym się pochówkowi w rodzinnej ziemi w Bartoszczykach obok mojego dziadka Gottlieba.

Ewa Maria Magdalena Guski pomogła mi przez swoją znajomość języka polskiego oraz w kontaktach z księżmi katolickimi w odnalezieniu tego grobu. Lecz moja droga się jeszcze nie skończyła.

Być może była to siła wyższa, która prowadziła do tego, że kiedy w 2004 roku Ewa Maria Magdalena i ja odnaleźliśmy się i wydawało nam się, że jeszcze musimy coś zrobić, ona jako historyk, w badaniu swojej rozległej rodzinnej historii, ja jako kompozytor utworów na organy, oratorium *Wniebowstąpienia*, a wspólnie jako adwokaci tych organów na Mazurach, które to pilnie potrzebują pomocy, oraz przy kompozycji *IV*

¹⁶ O.G. Blarr, *Droga z Prus Wschodnich*, s. 149–150.

Symfonii ku czci wielkiego Mikołaja Kopernika, którego zarówno Niemcy, jak i Polacy obdarzają wielkim szacunkiem¹⁷.

Najnowszą pasją Profesora są organy w katedrze w Kwidzynie, które zbudował w 1864 roku Wilhelm Sauer z Frankfurtu nad Odrą, a które w owym czasie były królem wśród instrumentów – używając słów Wolfganga Amadeusza Mozarta – w tym regionie. Tej wielkości organów romantycznych nie ma w całej Polsce. Zostały zbudowane w stylu romantyczno-symfonicznym (francuskim). Podobnie, jak w sprawie organów w Barczewie, Blarr angażuje całą swoją wiedzę, umiejętności oraz kontaktuje się z osobami i instytucjami, które mogą przyczynić się do tego, by ten instrument odzyskał swój dawny blask i brzmienie. Nie zraża Blarra koszt odnowienia organów, który ma wynieść 700 tys. euro¹⁸.

Nie można pominąć ważnej idei obecnej w wypowiedziach i refleksji profesora Blarra. Jest nią „niemiecko-słowiańska wspólnota losu”. Blarr mówił o niej podczas wykładu z okazji nadania mu tytułu *doctora honoris causa* Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Ideę niemiecko-słowiańskiej wspólnoty losu poznał u niemieckiego historyka Fritza Gause¹⁹. Ten ostatni był profesorem na Uniwersytecie w Getyndze. Jako jeden z pierwszych po wojnie przeciwstawił się despotycznemu nacjonalizmowi, izolacji i rewanżyzmowi. Gause w swojej pracy zatytułowanej *Deutsch-slawische Schicksalgemeinschaft* próbował wyciągnąć wnioski z katastrofy wojennej. Za ważne uznał oczywiście rozliczenie się, uświadomienie cierpienia oraz uznanie win i świadczenie zadośćuczynienia. Gause stawiał też pytania, które towarzyszą Blarrowi od czasu, gdy studiował w Hanowerze: Co trzeba uczynić, by uniknąć nowej winy i nowego cierpienia? Co łączy nas w Europie? Co jest nam wspólne? Trudno nie dostrzec w działaniach Blarra praktycznej odpowiedzi na te pytania.

Działania Oskara Gottlieba Blarra w dziele pojednania polsko-niemieckiego przez kulturę, zwłaszcza muzyczną, zjednały mu wielu przyjaciół w Polsce. Na Warmii i Mazurach szczególnie związany czuje się z takimi osobami jak: Stanisław Andrzejewski, Magdalena Bartoś, biskup Rudolf Bażanowski, Jarosław Ciecierski, Janusz Cygański, dr Paweł Goryński, Andrzej Hulanicki i św. Barbara Hulanicka,

¹⁷ O.G. Blarr, „*Wege von Ostpreußen nach Ermland und Masuren*”. *Persönliche Anmerkungen zur polnisch-deutschen Kultur*, s. 8. Tłumaczenie autora. Tekst referatu wygłoszonego dnia 01.12.2011 roku w Warmińsko-Mazurskiej Filharmonii im. Feliksa Nowowiejskiego w Olsztynie podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej z okazji dwudziestolecia podpisania *Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy*, zorganizowanej przez Instytut Nauk Politycznych i Wydział Sztuki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie.

¹⁸ O.G. Blarr, *Die Wilhelm Sauer – Orgel in der Kathedrale von Marienwerder/Kwidzyn*, „*Kleine Weichselzeitung*”, 2015, nr 6, s. 10–12. Kwotę 10 tys. euro na organy w Kwidzynie ofiarował Karl Heinz Herzfeld.

¹⁹ F. Gause, *Deutsch-slawische Schicksalgemeinschaft. Abriss einer Geschichte Ostdeutschlands und seiner Nachbarländer*, Holzer Verlag, Kitzingen-Main 1952.

Jan Janca, dr Danuta Konieczna, Jarosław Kordaczuk, Erwin Kruk, ks. Maciej Maciejewski, Jolanta i Bolesław Marschalowie, ks. Krzysztof Mutschmann, dr Jerzy Sikorski, ks. Witold Twardzik, ks. dr Adolf Setlak, ś.p. brat Waldemar z klasztoru oo. Jezuitów w Św. Lipce. Są to przyjaciele i koledzy – jak ich nazywa Blarr – którzy wspierali go w działaniach na rzecz ratowania zabytków muzycznych, w poszukiwaniach historycznych i w organizowaniu nagrań i koncertów.

BIBLIOGRAFIA

- Bartoszewski W., *Warszawski pierścień śmierci 1939–1944*, Warszawa 1970.
- Benitez V., *Olivier Messiaen. A Research and Information Guide*, Routledge Music. Bibliographies, New York, London 2007.
- Blarr O.G., *Orgellandschaft Ostpreußen. Oskar Gottlieb Blarr spielt an Orgel in Frauenburg, Heiligelinde, Allenstein, Heilsberg, Mohrungen, Dietrichswalde, Mehlsack, Schippenbeil, Hirschfeld und Lötzen*. Verlag Detmold, Dabringhaus und Grim Köln, EMI-Electrola ASD, Klapp-Bildhülle mit 8 seitiger illustrierter Einheftung. Deutsche Pressung. 12 Vinyl Langspiel Schallplatte Doppel-LP, 1984.
- Blarr O.G., *Krajobraz organowy Warmii i Mazur*, Wydawnictwo MDG, nr katalogowy 319 0178-2, 2009.
- Blarr O.G., *3 mal neu. Chronik über vierzig Jahre Neue Musik im Hinterhof 1972–2011. Neanderkirche Düsseldorf Bolkerstraße*, Düsseldorf 2014.
- Blarr O.G., *Droga z Prus Wschodnich na Warmię i Mazury. Osobiste spostrzeżenia na temat polskiej i niemieckiej kultury*, w: *Problem stosunków polsko-niemieckich po traktacie z 1991 roku z perspektywy regionalnej*, red. K. Gładkowski, Instytut Nauk Politycznych UWM, Olsztyn 2014, s. 139–153.
- Blarr O.G., *Die Wilhelm Sauer – Orgel in der Kathedrale von Marienwerder/Kwidzyn*, „Kleine Weichselzeitung” 2015, nr 6, s. 9–15.
- Borowy W., *Wspomnienie o Wiktorii Goryńskiej*, „Tygodnik Powszechny” 1950, nr 21/22.
- Bruhn S., *Messiaen's Interpretations of Holiness and Trinity. Echoes of Medieval Theology in the Oratorio, Organ Meditations, and Opera*, Pendragon Press, Hillsdale, NY 2008.
- Gause F., *Deutsch-slawische Schicksalgemeinschaft. Abriß einer Geschichte Ostdeutschlands und seiner Nachbarländer*, Holzer Verlag, Kitzingen-Main 1952.
- Gładkowski K., *Wprowadzenie*, w: *Problem stosunków polsko-niemieckich po traktacie z 1991 roku*, red. K. Gładkowski, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Olsztyn 2014, s. 9–16.
- Guski E.M.M., Czapska I.N. (oprac.), *Maria Inlander. Dzienniki młodzieńcze Lwów–Wiedeń. 1901–1907*, Volumina, Szczecin 2011.
- Stankiewicz J., *Olivier Messiaen. Człowiek i artysta w Stalagu VIII A w Görlitz. Przewodnik biograficzny na otwarcie Europejskiego Centrum Edukacyjno-Kulturalnego Zgorzelec-Görlitz Meetingpoint Music Maessiaen*, Zgorzelec-Kraków 2014.
- Uchwale nr 938 Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 24 czerwca 2016 roku w sprawie nadania tytułu doktora honoris causa prof. Oskarowi Gottliebowi Blarrowi. Dostępny w Internecie: < <http://bip.uwm.edu.pl/node/5218>>.

Streszczenie

The author presents the figure of Oskar Gottlieb Blarr, a composer, organist, cantor and conductor from Düsseldorf, who received a honorary doctorate from the University of Warmia and Mazury in Olsztyn on October 14, 2016. Oskar Gottlieb Blarr was born in 1934 in Sandlack/Bartenstein (today Sędławki near Bartoszyce). He is still connected to his homeland where his musical talent and passion, especially for organs, were born.

Oskar Gottlieb Blarr is convinced that the improvement of the relations between the Polish and Germans was possible mainly through art. Blarr assigns a special role to music as a mean of international understanding in its own right, the role which, according to him, is not sufficiently appreciated. The important figures who led Oskar Gottlieb Blarr to know Polish culture were prominent avant-garde composers, such as Krzysztof Penderecki, Witold Lutosławski, Kazimierz Serocki, Krzysztof Meyer, Włodzimierz Kotoński, and conductors Witold Rowicki, Jan Krenz, Henryk Czyż. Their achievements have gained recognition in Germany and constituted a tool for Polish-German reconciliation. Oskar Gottlieb Blarr studied composition with Krzysztof Penderecki in Essen and Berlin. Contact with Penderecki resulted in caused the Blarr's renewed interest his former homeland – East Prussia. He arrived to Poland in 1970 and performed as an organist with the Symphony Orchestra of Cologne, which was conducted by Witold Rowicki, at Warsaw Autumn Festival. Then he went to Bartoszyce, to the church of St. John the Evangelist and Our Lady of Czestochowa in search of the remains of Baroque organs. From that time until today Blarr has done everything in his power to restate the former glory and sound to historic organs in various places Poland, especially Warmia and Mazury. Moreover, Blarr gave many concerts in Poland and organized performances of Polish musicians in Germany. The concerts of Polish and German artists may serve as an example of Blarr's activity for the Polish-German conciliation. Blarr prepared and conducted following concerts: the oratory *Quo vadis* Opus 30 by Felix Nowowiejski in Düsseldorf in 1989, his own *Symphony No. 1 Janusz Korczak en karem* concerto in Warsaw in 2003, and another of his own symphonies – *Symphony No. 3* in honor of Immanuel Kant *Zum ewigen Frieden* in Olsztyn in 2005.

Blarr dedicated many of his compositions to outstanding Poles including: cantata *In te Domine speravi* (1970) dedicated to priest, martyr and saint Maximilian Kolbe, *Symphony No. 1 Janusz Korczak en karem* concerto, dedicated to Janusz Korczak (1985, 1992 premiere at the Tonhalle in Düsseldorf) and the composition for flute, guitar and bass *Das Heimweh des Walerian Wróbel/The homesickness of Walerian Wróbel* (premiere in Düsseldorf in 2005). These works were carried out under his leadership in Poland and Germany. Among these works, his *Symphony No. 4* in honor of Nicolaus Copernicus has special importance in Blarr's work for Polish-German reconciliation. Its premiere was in October 2011 at the Tonhalle in Düsseldorf.

Słowa kluczowe: Oskar Gottlieb Blarr, dziedzictwo kulturowe, pojednanie polsko-niemieckie

OSKAR GOTTLIEB BLARR AND ITS CULTURAL CONTRIBUTION
TO POLISH-GERMAN CONCILIATION

S u m m a r y

The author presents the figure of Oskar Gottlieb Blarr, composer, organist, cantor, conductor of Düsseldorf, October 14, 2016 that he received an honorary doctorate from the University of Warmia and Mazury in Olsztyn. Oskar Gottlieb Blarr was born in 1934 in Sandlack/Bartenstein (today Sędlawki near Bartoszyce). It is still associated with his homeland, which spawned his musical talent and passion – special to the organs.

Oskar Gottlieb Blarr is convinced that, above all through art - artists, it was possible to repair relations between the Polish and German. Blarr assigns meaning music, which - in his opinion - is not sufficiently perceived as a means of international agreement itself. Oskar Gottlieb Blarr important figures, which led him to know Polish culture, were so prominent avant-garde composers like Krzysztof Penderecki, Witold Lutoslawski, Kazimierz Serocki, Christopher Meyer, Vladimir Kocanski and conductors Witold Rowicki, Jan Krenz, Henryk Czyz. Their achievements have gained recognition in Germany and were in themselves a tool Polish-German reconciliation. Oskar Gottlieb Blarr studied composition with Krzysztof Penderecki in Essen and Berlin. Contacts with Penderecki caused the Blarr again became interested in his former homeland – East Prussia. In 1970, he arrived in Poland at Warsaw Autumn, performed as an organist with the Symphony Orchestra of Cologne, which was conducted by Witold Rowicki. He then went to Bartoszyce, to the church of St. John the Evangelist and Our Lady of Czestochowa in search of the remains of Baroque organs. From that time until today Blarr does everything in his power to historic organs in various places Polish, especially Warmia and Mazury regained its former glory and sound. Outside of work to renew the bodies Blarr many concerts in Poland and organized concerts of Polish musicians in Germany. An example of Blarr's activity on the Polish-German reconciliation concerts and artistic events with the participation of Polish and German artists. Blarr in 1989 prepared and conducted in Düsseldorf oratory *Quo vadis Opus 30* Felix Nowowiejski, in 2003 in Warsaw his own Symphony No. 1 *Janusz Korczak en karem concerto*, in 2005 in Olsztyn also own Symphony No. 3 in honor of Immanuel Kant *Zum ewigen Frieden*.

Blarr compositions were dedicated to outstanding Poles: cantata dedicated priest, martyr, saint Maximilian Kolbe *In te Domine speravi* (1970), *Symphony No. 1 Janusz Korczak en karem concerto* dedicated to Janusz Korczak (1985, 1992 world premiere at the Tonhalle in Düsseldorf), the track for flute, guitar and bass *Das Heimweh des Walerian Wróbel/ The homesickness of Walerian Wróbel* (2005 premiere in Düsseldorf). These works were carried out under his leadership in Poland and Germany. Special importance in the work Blarr for Polish-German reconciliation is undoubtedly his Symphony No. 4 *In honor of Nicolaus Copernicus*. Its premiere was in October 2011 at the Tonhalle in Düsseldorf.

Keywords: Oskar Gottlieb Blarr, Cultural Heritage, Polish-German Reconciliation